

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

w sprawie **J. R. i B. O.**

w przedmiocie wniosku o wznowienie postępowania

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 15 kwietnia 2026 r.

wniosku o wyłączenie Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej sędziego SN Zbigniewa Kapińskiego od udziału w sprawie III KO 99/24 Sądu Najwyższego,

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Zbigniewa Kapińskiego
od udziału w sprawie III KO 99/24.**

UZASADNIENIE

W dniu 13 czerwca 2024 r. zarejestrowano w Sądzie Najwyższym, pod sygnaturą akt III KO 99/24, wniesioną przez obrońcę skazanych J. R. i B. O., sygnalizację potrzeby wznowienia postępowania karnego zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 lipca 2023 r., w sprawie II AKa 19/23. Zarządzeniem z dnia 15 lipca 2025 r. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Karnej wyznaczył w sprawie skład orzekający w osobach sędziów Sądu Najwyższego: Marka Siwka, Marka Pietruszyńskiego i Adama Rocha.

Postanowieniami z dnia 7 sierpnia 2025 r. i 22 października 2025 r. Sąd Najwyższy uwzględnił wnioski SSN Marka Pietruszyńskiego i wyłączył odpowiednio SSN Marka Siwka i SSN Adama Roch od udziału w omawianej sprawie Sądu Najwyższego. Zarządzeniem z dnia 12 marca 2026 r. Prezes Sadu Najwyższego kierujący pracą Izby Karnej wyznaczał nowych skład Sądu w osobach: SN Zbigniewa Kapińskiego, SN Marka Pietruszyńskiego i SN Dariusza Kali.

Sędzia SN Marek Pietruszyński złożył wniosek - na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. - o wyłączenie od orzekania w sprawie wznowieniowej III KO 99/24 sędziego SN Zbigniewa Kapińskiego, wskazując na uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności w związku z powołaniem wskazanego w procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. oraz poglądem wyrażonym w uchwale trzech połączonych Izb Sąd Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie BSA I – 4110 – 1/20, albowiem skład orzekający Sądu Najwyższego z udziałem SSN Zbigniewa Kapińskiego nie spełniałby kryterium „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w znaczeniu orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, m.in. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce i in.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek należało uwzględnić.

Aktualne pozostaje stanowisko Sądu Najwyższego podjęte w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), w którym stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. [...] zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Uchwała ta ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego. Wynikającego z uchwały połączonych Izb stanu rzeczy nie zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. (sygn. akt U 2/20, OTK-A

2020, poz. 61; Dz. U. 2020, poz. 376). Argumenty na rzecz tej tezy zostały obszernie zreferowane m.in. w postanowieniach Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2022 r. I KO 79/21 i I KO 80/21; z dnia 18 stycznia 2023 r., IV KZ 59/21; z dnia 6 lipca 2023 r., IV KO 14/23, czy w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2023 r., V KK 17/23. Stanowisko zawarte w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego zostało potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22). Jest ono także aprobowane w kolejnych orzeczeniach - m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; z dnia 14 stycznia 2025 r., III KK 436/24; z dnia 15 stycznia 2025 r., I KO 127/24; z dnia 17 stycznia 2025 r., IV KK 458/24; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23; z dnia 18 grudnia 2024 r., II KO 84/24; z dnia 16 stycznia 2025 r., II KK 322/24.

Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszy wniosek o wyłączenie podziela wykładnię tego przepisu przyjętą przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 13 października 2021 r., w sprawie II KO 30/21, w którym wskazano, że sama okoliczność wzięcia przez konkretną osobę udziału w procedurze nominacyjnej prowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa w wadliwym konstytucyjnie składzie ukształtowanym na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie stanowi automatycznego powodu do stwierdzenia, że zachodzi uzasadniona wątpliwość co do obiektywnej i subiektywnej bezstronności takiej osoby w rozpoznawaniu sprawy. Okoliczność ta musi być jednak brana pod uwagę w szerszym zakresie, w szczególności uwzględniając szczególną funkcję jaką pełni art. 41 § 1 k.p.k., stanowiąc podstawę do ochrony prawa strony do niezależnego i bezstronnego sądu. Sąd Najwyższy podkreślił, że „(w)ykładni art. 41 § 1 k.p.k. należy dokonywać w taki sposób, aby zapewnić skuteczną ochronę prawa strony do rozpoznania konkretnej sprawy przez niezależny i bezstronny sąd. Oznacza to, że wykładnia ta powinna umożliwiać także kontrolę tego, czy w konkretnej sprawie

nie dochodzi do naruszenia standardu niezależności i bezstronności gwarantowanego przez art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPC (por. postanowienie SN z dnia 10 lutego 2021 r., I NWW 3/21) (...). Rzeczą Sądu Najwyższego rozpoznającego wniosek na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. jest wyłączenie sędziego nie tylko wtedy, gdy zostanie wykazana okoliczność, która mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, ale także wtedy, gdy orzekanie w tej sprawie przez tego sędziego mogłoby realnie prowadzić do znacznie poważniejszego uchybienia, tj. naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład orzekający w ogóle nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą, co przecież mogłoby skutkować nie tylko odpowiedzialnością odszkodowawczą państwa (por. sprawa Reczkowicz), ale również mogłoby prowadzić do złożenia wniosku o wznowienie tego etapu postępowania (art. 540 § 3 k.p.k.)" (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2022 r., V KK 409/22).

Europejski Trybunał Praw Człowieka wyrokiem z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), interpretującym standard „niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, uznał, że udział w procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w ww. trybie (w efekcie czego organ ten nie był niezależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej) powoduje, że sąd z udziałem tak powołanego sędziego nie stanowi w konkretnej sprawie niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (pkt 284 – szerzej w tym zakresie m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21; stanowisko potwierdzone także w wyroku ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19, wyroku ETPCz z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., Wałęsa przeciwko Polsce, skarga nr 50849/21) – zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2025 r., III KK 95/95.

Wobec powyższego, orzekanie w tej sprawie przez SSN Zbigniewa Kapińskiego prowadziło do jej rozpoznania przez sąd niespełniający standardów wskazanych w art. 6 ust. 1 EKPC i nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. na gruncie wykładni przyjętej w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r.

Kierując się powyższym, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]